

ความชุกของภาวะซึมเศร้าและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในผู้สูงอายุ
แผนกผู้ป่วยนอกอายุรกรรม ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

นายเกริกชัย พิชัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-4170-7

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1219384๗๗

PREVALENCE AND FACTOR RELATED TO DEPRESSION IN ELDERLY OUTPATIENT MEDICINE DEPARTMENT
AT KING CHULALONGKORN MEMORIAL

Mr.Krugchai Pichai

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science in Mental Health

Department of Psychiatry

Faculty of Medicine

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-4710 -7

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความชุกของภาวะซึมเศร้าและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในผู้สูงอายุ
แผนกผู้ป่วยนอกอายุรกรรม ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

โดย

นายเกริกชัย พิชัย

สาขาวิชา

สุขภาพจิต

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์แพทย์หญิง รวีวรรณ นิเวศพันธุ์

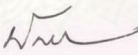
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม (ถ้ามี)

-

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณะแพทยศาสตร์
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ ภิรมย์ กมลรัตนกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์แพทย์หญิง นันทิกา ทวิชาชาติ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์แพทย์หญิง รวีวรรณ นิเวศพันธุ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์นายแพทย์ สุขเจริญ ตั้งวงษ์ไชย)

เกริกชัย พิชัย: ความชุกของภาวะซึมเศร้าและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในผู้สูงอายุ
 แผนกผู้ป่วยนอกอายุรกรรม ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์. (PREVALENCE AND FACTOR
 RELATED TO DEPRESSION IN ELDERLY OUTPATIENT MEDICINE DEPARTMENT
 AT KING CHULALONGKORN MEMORIAL HOSPITAL) อ. ที่ปรึกษา: ผศ.พญ.รวิวรรณ
 นิวัตพันธุ์, หน้า 74. ISBN 974-17 -4170-7.

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแสดงความชุกของภาวะซึมเศร้าและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในผู้
 สูงอายุแผนกผู้ป่วยนอกอายุรกรรมที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จำนวน 420 คน วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบมี
 ระบบ (Systematic Random Sampling)รวมทั้งศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะซึมเศร้ากับปัจจัยที่
 เกี่ยวข้องในผู้สูงอายุ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบวัดภาวะซึมเศร้าในผู้สูงอายุ (Geriatric-
 Depression Scale) และแบบคัดกรองสมองเสื่อม (Chula Mental Test) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิง
 พรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติวิเคราะห์ (Analytic Statistics) เช่น ร้อยละ,chi-
 square,stepwise และผลการวิเคราะห์ใช้ SPSS version 11

ผลการวิจัยพบว่าความชุกของภาวะซึมเศร้าในผู้สูงอายุคิดเป็นร้อยละ43.1 และปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ เพศ
 หญิง การศึกษาต่ำ ไม่มีความเพียงพอรายได้ มีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
 ระดับ 0.05 และปัจจัยทำนายเช่นเพศหญิง ไม่มีความเพียงพอรายได้ มีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้า
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....จิตเวชศาสตร์..... ลายมือชื่อนิสิต.....
 สาขาวิชา.....สุขภาพจิต..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ปีการศึกษา2546.....

XXXXXXXXXX : MAJOR MENTAL HEALTH

KEY WORD: OUTPATIENT MEDICINE/ ELDERLY/ DEPRESSION

KRUGCHAI PICHAJ : PREVALENCE AND FACTOR RELATED TO DEPRESSION IN ELDERLY
OUTPATIENT DEPARTMENT MEDICINE AT KING CHULALONGKORN MEMORIAL HOSPITAL.

THESIS ADVISOR : ASSIT PROF. RAVIWAN NIVATAPAN, , 74 pp. ISBN 974-17-4170 -7.

The purposes of this descriptive study are to survey the prevalence of depression in elderly
Outpatient Department Medicine at King Chulalongkorn Memorial hospital, determine the relation of
depression with some factor related examine the relationship between depression in this population. The
systematic random sampling consisted of 420 elderly people who participated in the geriatric
administered by Outpatient Department Medicine at King Chulalongkorn Memorial Hospital. Geriatric
Depression Scale (GDS), Screening Chula Mental Test, were used to screen for depression and cognitive
function. Descriptive and analytic statistics (e.g. percentage, chi-square, stepwise) were computed by
using the SPSS version11.0

The results that show obtained for depression was 43.1%, Among the various factor related data ,
female sex ,low education , income unsatisfaction were correlation with depression at the 0.05 level.
Following the utilisation of stepwise multiple regression analysis, the independent factors suggesting
depression were listed in order of significance : female sex ,income unsatisfaction($p > 0.01$).

Department.....Psychiatry.....Student's signature.....
Field of study..... Mental Health.....Advisor's signature.....
Academic year 2003.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งในการให้ความรู้ คำแนะนำ การตรวจแก้ไขด้วยความห่วงใยและกำลังใจจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์แพทย์หญิงรวิวรรณ นิวัตพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์แพทย์ทศสนี นุชประยูช รองศาสตราจารย์ นายแพทย์องอาจ วิพุธศิริ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวงสร้อย วรกุลให้คำแนะนำและแก้ไข

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงนันทิกา ทวีชาชาติ ประธาน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์และอาจารย์นายแพทย์สุขเจริญ ตั้งวงษ์ไชย กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์

ท้ายที่สุดขอขอบคุณบิดา มารดา พี่สาว และน้องชายที่มอบสิ่งที่ดีให้กับชีวิตและ ขอบพระคุณเพื่อนนิสิตสุภาพจิตทุกท่าน สำหรับความช่วยเหลือและมิตรที่มอบให้

เกริกชัย พิชัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....ค	
บทคัดย่อภาษาไทย.....ง	
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....จ	
สารบัญตาราง.....ฉ	
สารบัญภาพ.....ช	
บทที่	
1.บทนำ.....1	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....1	
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....5	
คำถามของการวิจัย.....5	
สมมุติฐาน.....5	
ขอบเขตของการวิจัย.....6	
นิยามเชิงปฏิบัติ.....6	
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....7	
2.เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....9	
ความหมาย แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ.....9	
ภาวะซึมเศร้าและสาเหตุของภาวะซึมเศร้าในผู้สูงอายุ.....15	
การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะซึมเศร้า.....29	
3.วิธีดำเนินการวิจัย.....34	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....34	
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....35	
เครื่องมือที่ใช้วิจัย.....35	
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....36	
ระยะเวลาการเก็บข้อมูล.....36	
การวิเคราะห์ข้อมูล.....37	
4.ผลการวิจัย.....38	
5.การอภิปรายผล.....51	

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	59
รายการอ้างอิง.....	60
ภาคผนวก.....	64
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	65
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	74

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
ตารางที่ 1	จำนวนประชากรที่มีอายุ 60ปีขึ้นไป.....	1
ตารางที่ 2	จำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทย.....	2
ตารางที่ 3	ปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุ.....	2
ตารางที่ 4	Leading cases of disability.....	4
ตารางที่ 5	ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ.....	39
ตารางที่ 6	ความชุกของภาวะซึมเศร้าในผู้สูงอายุ.....	45
ตารางที่ 7	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับภาวะซึมเศร้าในผู้สูงอายุ.....	46
ตารางที่ 8	จำนวนภาวะซึมเศร้าในผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว.....	49
ตารางที่ 9	ปัจจัยทำนายที่มีผลต่อภาวะซึมเศร้าในผู้สูงอายุ.....	50

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
ภาพที่ 1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....8
ภาพที่ 2	กรอบแนวคิดการรักษาด้วยยา.....22

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย